

del que se *carrandea* [Cotarelo, BRAE xiv, 110]; explicacions no gaire diferents però menys afinades en *AlcM* i en Spitzer, *Lexik. Kat.*, 154; DCEC I, 708a29-38.

¹ «¿Creieu que aquesta sang és tan poc forta / que l'aigualeixin fulles de missals / i *carrandelles* d'una lletra morta / que ---», JMSagarra, *C. Arnau*, p. 56. Llavors, però, Sagarra ja es refiava una mica massa dels recursos del *DAG*.

Carrender, V. *carrandella* *Carranquejar*, V. *ranc Carranquí* (1642) o *carrenguí* (1515), per *c(a)ranquí*, pres del fr. *cran(e)quin* *Carranxa*, extret d'un *acar-ranxat metàtesi d'*eixancarrat*, *eixarranecat* *Carranyola*, V. *carraca* II *Carrapell*, *carrapó*, *carrapot*, V. supra nota a *carrampoll* *Carraquer*, V. *carraca* I *Carraques*, V. *carraca* II *Carrar*, V. *quadrat* (QUATRE)

CARRÀS, constitueix el centre d'un grup de mots de significat i formes no ben homogenis, entorn de 'feix de llenya', 'brot de grans formant raïm', que troba eco en l'arag. *carrazo* 'rastellera', 'gotim', llgd. i gc. *carràs* 'rai de troncs', 'tiràs de transport rústic', 'rastellera': és versemblant però insegur que vinguin del gr. *χαράκτια*, plural de *χαράκτιον*, diminutiu de *χάραξ* 'pal de fusta' (en tot cas, i almenys, am influència del celto-llatí *CARRUS* 'carro', que seria causant de la *rr* de *carràs*). □ 1.ª doc.: 1839, Lab, com a mot dialectal, «penjoy de rahims: *colgajo*», «singlot de rahim: *gajo*».

En llengua d'oc tenim documentació ja molt anterior, si bé es tracta de la forma femenina, que degué ser la primitiva, segons l'etimologia indicada: «una letra rial que hom pueca portar traus o *carrassas* de fusta, mas que hom pague un denier per lieura, al port d'Ayguas Mortass», escrit de princ. del S. xiv, de l'Arxiu del Consolat de Montpeller, 310 (RLR III, 51). El sentit, doncs, deu ser 'rai o rastellera de troncs o pals'; cf. *carrassejar* «flotter du bois», que llegim en els *Costums de Foix* de 1387: «ha usatge de pescar e de *carracejar* e portar fustas en los fluvis e aygas del Comtat de Foys» (PSW I, 219a). Però el masculí *carràs* tampoc no serà recent en llengua d'oc: «*carràs*: radeau en Lgd.» (TdF), Tarn «*carràs*: radeau»,¹ Gard «*caràs*: un radeau, un tombereau» (Sauvages); junt amb el femení «*carrasso*: pile de bois, en Gascogne» (TdF), Gironda *carrasse* f. «empilement fait avec méthode», *carrache* 'aglomeració de musclos' (Moureau, *Pat. de La Teste*), Roergue *corràs*; *escorràs* «herse» (Vayssier). També en els Pirineus gascons: *carràs* és encara el rai de troncs a la V. d'Aran, i d'altra banda passa a aplicar-se a una rastellera d'altres objectes: Baretja *carràs d'esqueres* «assemblage des sonnaillies enfilées avec une corde» (Rondou; Schmitt, *Vie Past.*, 32), Alt Arieja *carràs* 'tiràs per emportar-se del prat les bales d'herba dallada' (Merencs, Auzat, Sorjat, Saurat: Fahrholz, *W. u. W. Ariège*, 96; Rohlf, RLiR VII, 136).

En català aquest significat el trobem a Andorra (Krüger, BDC xxiii, 220) i a l'entrada de les Valls

(Arcavell, 1936), després a Cerdanya, allí i en el Canigó sovint un poc alterat, però conservat en les boscúries d'Er com a *carràs*: fet amb dos troncs en forma de v i uns travessers: usen el *tiràs* o *carredòina* per baixar càrrega a ròssec per camins pendents, tirat per animals (proveït d'un *reculador* que priva que en les baixades rostes caigui damunt les cames de la bèstia (1959));² a Enveig diuen *escarràs* (*Pla dels Escarrassos*); a Estoer (cata E del Canigó) un *carrasc* és un «traïneau» per a les semals de la verema (1960). Continua l'àrea del mot, o bé reprèn, a l'alta Ribagorça, amb el sentit un poc més canviat: a Benasc anoto *carrasso* «palo para colocar el pan» (1965, entenc quan l'enfornen o desenfornen).

D'altra banda té gran extensió catalana l'acc. *carràs* 'gotim, raïm': a Bof *carràs de raïms* (1968), però també el *raïmol* o gotim de certs arbres boscos, com la moixera, etc. (1955); a Tavascan (Cardós) un *carràs d'avellanes* (1934); a Tortosa 'grapat d'olives': «donaria cullites, com la de les aulives, quan a les rames se'n veuen a *carrassos*» (Vergés Paulí, *Espurnes* v, 130). Continua cap a Aragó: Gistau i Bielsa *carrazo* 'gotim' (BDC xxiv, 164), «racimillo, principalmente de uvas» (Peralta, Borao), que Rohlf (Le Gc., § 103) troba així mateix a Graus i a Ansó; en les Ordenances medievals d'Osca és també el de raïms, i en un inventari de 1365 *carraços de melgranans* i *carraços de cebollas* (BRAE iv, 344). El femení es conserva en *carraza* a Echo 'collar' o 'arracades' (RLiR xi, 233), 'ristra de cebollas' segons Borao, i bearn. *carrasso* (Palay).

Ja vaig exposar aquesta etimologia en el DCEC I, 705. Observem que un hellenisme com aquest és versemblant perquè és natural que els foccus massaliotes controlessin el transport en els estanyes de la Camarga i del Baix Llenguadoc; i encara més, a tot el Baix Roine, des de Lugdunum a Marsella. Altrament també en el romànic de la Magna Grècia s'ha conservat Cilento *karráttsu* m. «palo di vite», «pertica per i fagioli», que ja Rohlf explicà per *χαράκτιον* (ZRPh. LVII, 452).

Altrament el mot sorgeix així mateix amb terminacions diferents, però aquestes no em sembla massa difícil d'explicar-les per naturals encreuaments. En el Maestrat degué haver-hi encontre amb *terròs* 'gleva', d'on *carròs* «tot compost, gran o xiquet, de parts o d'individus agrumats --- *carròs de sucre*, de raïm, de terra; *carròs de gent*: pilotó de gent que s'ajunta en un carrer, etc.; en algun lloc (Onda) lo fan sinònim de *terròs* i sols en lo sentit d'aquest» (Cervera del Maestre), «figues de *carròs*: les que fan com un raïm, tiren a groc clar» (Ga. Girona); en *Seidia*, ell mateix l'usa amb aqueixes aplicacions, i afegint-hi *carròs de neu* (p. 278); en una poesia popular que recullo a St. Mateu es tracta d'un pinyoc de gent i animals: «juntets en un *carròs*, apleguen / a la plassa hòmens y bous, / tots prou mesclats ---» (1961); a la Serratella «aquell *karòz* de carrasques», a Ares «d'aquell *karòz* de cases en diuen Santa Helena» (1961). I sembla que aquesta variant vagi formar-se també a l'extrem NE. de la llengua, aplicant-lo a un peix de cap